

безпосередньо пов'язано з тим, що авіаційним компаніям не вистачає фінансування для того, щоб відновити парк літаків.

Головним вирішенням майже всіх проблем, що наявні на сьогодні в Україні, може бути саме фінансовий авіалізінг. Як показує світова практика, застосування цього механізму фінансування є досить успішним і має місце в країнах з різним рівнем економічного розвитку. Саме лізінг дозволяє на вигідних умовах для обох сторін забезпечити розвиток авіаційної галузі в країні, що стратегічно важливо сьогодні в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Муравський А. Авіакомпанії vs авіабудівельники : [Електронний ресурс] / Муравський А. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua>.
2. Бюджетний Моніторинг: Аналіз виконання бюджету за січень-червень 2012 року / І. Ф. Щербина, А. Ю. Рудик, В. В. Зубенко ; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження», USAID. – К., 2012. – С. 70
3. Транспортний портал «Trans-Port» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.trans-port.com.ua>.
4. Офіційний сайт Державної авіаційної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://avia.gov.ua>.
5. Все об української авіації – крильця : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wing.com.ua>.
6. Липницький Д. В. Лізінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності та капіталізації транспортної галузі України : [Електронний ресурс] / Липницький Д. В. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

**СОФІЯ ПАЗІЗІНА
КЛАВДІЯ ПАЗІЗІНА**

ДОСВІД ПОДОЛАННЯ БОРГОВИХ КРИЗ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Залежність національних економік від зовнішніх запозичень набуває все більшого розповсюдження. Загроза розширення масштабів боргової кризи в Європі стосується переважно країн, які мають проблеми з бюджетною політикою. Відповідно до прогнозів МВФ, сума заборгованостей десяти найбільш розвинених країн світу у 2016 р. буде збільшуватися від 86% від ВВП до 125% [1].

Боргова криза в Європі є результатом сукупності складних факторів, серед основних з яких є глобалізація фінансової системи. Легкі умови кредитування у 2002-2008 рр. спричинили ризикове запозичення. Виникнення міжнародних торговельних асиметрій, збільшення боргового тягаря приватного сектору та відшкодування втрат шляхом збільшення податків для населення

поглибили боргову кризу окремих країн [2, с. 98]. Крім того країни-члени ЄС, такі як Греція, Італія, порушили Маастрихтські критерії.

Розповсюдженню кризи сприятиме також негнучкість монетарної політики. Це обумовлено тим, що країни-члени Єврозони, здійснюючи спільну грошово-кредитну політику, не мали змоги збільшити грошову масу, щоб розрахуватися з кредиторами та пом'якшити ризик дефолту [3, 4].

Наслідки південноєвропейської боргової кризи мали негативний вплив на економіку країн ЄС. Під загрозою першого в історії Єврозони дефолту опинилася Греція. Кризові ознаки проявилися в Іспанії, Португалії, Італії. На початку 2013 р. банківська криза виникла на Кіпрі. Найпершим наслідком південноєвропейської боргової кризи стало зниження цін на активи в цих країнах, що було спричинено введенням жорстких умов надання кредитів та падіння добробуту домогосподарств. Це в кінцевому результаті призвело до зниження рівня виробництва. Середній рівень ВВП в країнах Єврозони у 2009 р. зменшився на 4,5%. Суттєве зниження рівня ВВП у 2010–2012 рр. відбулося в Греції. Боргова криза також негативно вплинула на обсяги міжнародної торгівлі, що призвело до значного зменшення частки товарів тривалого користування у торговельному обороті певної групи країн.

Греція одна із перших країн, що відчула наслідки боргової кризи. У 2013 р. безробіття сягнуло рекордного показника в 25,4%. Для виходу Греції із кризи заборгованості Європейським Союзом було запропоновано впровадити політику структурної перебудови, що призвело до тягаря для платників податків. Нова програма фінансової допомоги Греції, яку було прийнято на Євросаміті в Брюсселі у липні 2015 року, передбачає обсяги кредитування від 82 до 86 млрд євро [5]. Обов'язковою умовою для надання кредиту є: впорядкування системи податку на додану вартість; проведення пенсійної реформи; забезпечення повної незалежності національної статистичної служби; координація й управління в економічному і монетарному союзі. Для подолання боргової кризи в Іспанії застосовується дві стратегії. Перша стратегія уряду даної країни полягала у контролі місцевих бюджетів та місцевих боргів громадян; друга – в зміцненні власних ревізій та підзвітних державних інститутів. Італія, третя за величиною економіка Єврозони, вже в липні 2011 р. відчула вплив боргової кризи (після Греції та Ірландії). Під тиском Європейського Союзу Італія зобов'язалася вести політику «суворого бюджету» і ввела поправку щодо збалансованого бюджету в свою конституцію. Починаючи з 2014 р., ПДВ був підвищений, а податкові пільги скасовані. Завдяки приватизації у державний бюджет країни за цей рік надійшло 15 млрд євро [6]. Португалія також зазнала негативного впливу зовнішньоборгової кризи (відношення боргу до ВВП у 2008 року становило 63%). Як наслідок, Португалія, як і інші європейські країни, скоротила державні видатки. У січні 2013 р. Португалія отримала черговий транш допомоги від ЄС, ЄЦБ і МВФ у розмірі 2,5 млрд євро. Загальна сума наданої їй допомоги сягнула 64 млрд. євро. На відміну від Греції заходи «жорсткої економії» користувалися широкою підтримкою більшості в парламенті [7, с. 60].

Основними механізмами, що допомогли б вирішити проблему боргової кризи є: жорстка позикова політика, яка зменшує державні витрати; структурні реформи, що підвищують рівень конкурентоспроможності; фінансові інновації; часткова приватизація; реструктуризація боргів.

Ще одним із механізмів управління державним боргом є випуск облігацій внутрішньої державної позики. При цьому попит на ОВДП розширюють за допомогою таких інструментів: у Великобританії – короткострокові облігації держави для великих підприємств; у США – федеральні і муніципальні облігації, ощадні бони. Проте, застосування зазначеного методу управління державним боргом Україні є обмеженим через недостатню розвиненість фондового ринку, обмеження попиту на облігації внутрішньої державної позики, нестабільність законодавства.

Поширеною практикою у світі в процесі обслуговування державного боргу є використання приватизаційних програм. Так, суттєве зменшення зовнішнього боргу Словаччини пов'язане із проведенням ефективної приватизаційної політики. Застосування приватизаційних програм обслуговування державного боргу в Україні є недоцільним, оскільки більшість підприємств, які перебували у державній власності, є приватизованими.

Зазначимо, що рівень боргової безпеки України є критичним і характеризується наступними показниками [8]:

- відношення валового зовнішнього боргу до ВВП – 95,1% (критичний рівень 60%);
- рівень зовнішньої заборгованості на 1 особу – 2954,5 дол. США (критичний рівень 200 дол. США);
- відношення державного зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг – 182% (критичний рівень 70%);
- відношення сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до доходів державного бюджету – 49,5% (критичний рівень 20%);
- відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП – 44,9% (критичний рівень 30%) – [9].

За інформацією Міністерства фінансів України, державні запозичення до загального фонду державного бюджету за 2015 рік склали більше 16,5 млрд. дол. США [10]. Причому біля 80% запозичень спрямовувались на фінансування бюджетного дефіциту і лише 2% – на інвестиційні проекти.

Світовий досвід свідчить про здійснення реструктуризації зовнішньої заборгованості, зокрема і списання міжнародними кредиторами боргів іноземним державам. Таким прикладом є списання Польщі у 1991 році 50% боргів (24 млрд дол. США); Греції у 2011 році – 50% боргів перед приватними інвесторами (100 млрд євро).

Ініціативна реструктуризація державного боргу України, зокрема призупинення нарахування відсотків і здійснення платежів на його обслуговування, дасть можливість державі вивільнити значні кошти та спрямувати їх на проведення структурних економічних реформ та забезпечення обороноздатності держави.

Ефективна співпраця України з МВФ сприятиме стабілізації економічної ситуації в країні. Поновлення кредитування з боку МВФ прискорить реформування економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *International Monetary Fund [Electronic recourse]. – Mode of access: <http://www.imf.org/external/index.htm>.*
2. *Lewis M. Boomerang – Travels in the New Third World / M. Lewis. – W. W. Norton & Co, 2012. – 224 p.*
3. *Feldstein M. The French Don't Get It [Electronic recourse] / M. Feldstein. – Mode of access: <http://www.project-syndicate.org/commentary/the-french-don-t-get-it>.*
4. *Alderman L., Craig S. Europe's Banks Turned to Safe Bonds a Costly Illusion [Electronic recourse]. – Mode of access: <http://www.nytimes.com/2013/11/11/business/global/sovereign-debt-turns-sour-in-eurozone>.*
5. «Рука помощи» от ЕС: Греции могут дать еще млрд евро [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://atn.ua/ekonomika/ruka-pomoshchi-ot-es-grecii-mogut-dat-eshche-86-milliardov>.
6. Боргова криза в Європейському Союзі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ufin.com.ua/analit_mat/drn/159.htm.
7. *Portugal: Second Review Under the Extended Arrangement / IMF Country Report No. 11/363. – December 2011. – 129 p.*
8. *Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua.*
9. *Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.*
10. *Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.*

АНАСТАСІЯ ПОДА

МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ ПРОТИРІЧ ВІТЧИЗНЯНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В СИСТЕМІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Узагальнення трансформаційних процесів в економіці України та ідентифікація рівня інноваційності товарних, фінансових ринків, а також ринку праці показало відсутність системних цілеспрямованих заходів в межах державної політики щодо створення дієвого конкурентного середовища функціонування суб'єктів господарювання, що безпосередньо стосується й ринку інновацій. Рівень монополізму при переході об'єктів з державної форми власності до приватної практично не змінився, а демонополізація без